

Gospodarski razvoj južnoevropskih držav

pred Evropsko ekonomsko komisijo

Na IX. zasedanju Evropske ekonomske komisije, marca 1. 1954, so sprejeli resolucijo, ki določa ustanovitev skupine strokovnjakov, predstavnikov Grčije, Italije, Turčije in Jugoslavije. Skupini so postavili nalogo, da prouči probleme gospodarskega razvoja nerazvitih držav, zlasti pa možnosti za uresničenje tako imenovanih specifičnih razvojnih načrtov, in da o tem poda poročilo.

Vzrok za postavitev tega vprašanja pred Evropsko ekonomsko komisijo leži v še vedno veliki razliki v stopnji industrializacije in splošnega gospodarskega razvoja držav južne Evrope se je zlasti v povojnem obdobju zelo pospešil proces industrializacije. V enem samem desetletju pa ni bilo mogoče napraviti tistega, kar so dosegli v drugih državah v stoletjih. Razlike v razvitosti evropskih držav so tolikšne, da pomenijo oviro za konsolidacijo in razvoj vsega evropskega gospodarstva. Zato je Evropska ekonomska komisija ocenila problem hitrejšega razvoja južnoevropskih držav kot splošno evropski problem in ga je kot takega začela proučevati.

V letih 1954 in 1955 je skupina izvedencev imela v Ženevi več sestankov. Poleg tega so se nekajkrat sestali tudi strokovnjaki štirih držav za kmetijstvo, za ceste in finansiranje. Za letošnje zasedanje Evropske ekonomske komisije so pripravili obširno poročilo, ki vsebuje najvažnejše probleme in smer perspektivnega gospodarskega razvoja štirih držav, dalje problematiko inozemskega finansiranja in končno predlog določenega števila tako imenovanih specifičnih razvojnih načrtov.

Pelletni razvojni programi

Vse štiri države so za skupino izvedencev izdelale petletne razvojne programe. Ti programi nimajo — razen italijanskega — uradnega značaja. Namen teh programov je bil, da prikažejo glavne činitele in možnosti za perspektivni gospodarski razvoj južnoevropskih držav pod predpostavko, da bi iz inozemstva dobili zadostna sredstva. Iz teh programov je razvidno, da bi na primer v Jugoslaviji v petih letih lahko dosegli povprečno stopnjo 8,4 odstotka porasta narodnega dohodka na leto, če bi obseg inozemskega finansiranja v 5 letih znašal 800.000.000 dolarjev. Grški program ugotavlja možnost porasta narodnega dohodka za 5% na leto, če bi vložili 524 milijonov dolarjev inozemskih sredstev, italijanski pa za 4,7 odstotka ob naložbi 512.000.000 dolarjev iz inozemstva. Turški program računa z možnostjo porasta narodnega dohodka za 6,2 odstotka, če bi vložili 292.000.000 dolarjev inozemskih sredstev.

Glavni sklep, ki izhaja iz analize nacionalnih programov, je ta, da so države južne Evrope sposobne ob relativno majhnem obsegu inozemskih sredstev zagotoviti zelo hiter ekonomski razvoj. V primeru Jugoslavije, ki ima najvišjo stopnjo narodnega dohodka, kar je v prvi vrsti zaslug dejstva, da je postala temelje moderne industrije, bi stopnja 8,4 odstotka s katero računajo, omogočila, da bi se obseg narodnega dohodka v 10 letih več kakor podvojil.

V tistem delu poročila, ki govori o problemu inozemskega finansiranja, so prikazane razne možnosti in oblike, kakor n. pr. ustanovitev posebne sklada za razvoj južne Evrope, nadalje ustanovitev posebne banke za

razvoj teh držav in končno možnost ugodnejšega finansiranja z različnimi »ad hoc« bilateralnimi aranžmaji.

Specifični razvojni načrti

Težišče poročila pa je v predložitvi določenega števila tako imenovanih specifičnih razvojnih načrtov. Z jugoslovanske strani je bila predlagana gradnja avtoceste Beograd—grška meja, ki bi bila sestavni del avtoceste Brindizi—Rim—Trst—Ljubljana—Zagreb—Beograd—Skoplje—Djevdjelija—Solun—Atene. Za odsek Beograd—grška meja so predlagali inozemsko finansiranje v znesku 57.000.000 dolarjev, s čimer bi plačali polovico skupnih gradbenih stroškov.

Predložili so tudi osem načrtov za melioracije zemljišč v skupni površini 327.000 ha. Skupni stroški za ta dela bi znašali 95.000.000 dolarjev.

V območju gozdarstva so predložili tri načrte: za pogozdovanje s hitrorastočimi vrstami dreves, za kompleksno izkoriščanje zemljišča v bazenu Drine in za ustanovitev centra za topole in inštituta za pogozdovanje Krasa, za kar bi potrebovali okrog 10.000.000 dolarjev inozemskih sredstev.

Načrte iz področja prometa, kmetijstva in gozdarstva so izbrali zato, ker je za take načrte težje dobiti inozemska sredstva po redni poti (navadna investicijska posojila) in ker bi ti načrti prispevali k povečanju blagovne izmenjave teh držav z drugimi evropskimi državami (kmetijski in lesni izdelki). Druge evropske države se zanimajo za gradnjo balkanske avtoceste zlasti zaradi možnosti precejšnjega povečanja turizma. Glede na dejstvo, da nad 50 odstotkov turistov potuje z avtomobili, strokovnjaki Evropske ekonomske komisije mislijo, da bi se po dograditvi predlagane avtoceste dotok inozemskih turistov v Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo lahko povečal za 1 milijon (leta 1954 jih je bilo okrog 600.000). Če računamo, da vsak inozemski turist potroši povprečno po 100 dolarjev, bi skupni letni devizni dotok iz inozemskega turizma v omenjene tri države porasel za 100 milijonov dolarjev.

Zgled enodušnega sodelovanja evropskih držav

Na letošnjem aprilskem IX. zasedanju Evropske ekonomske komisije so soglasno sprejeli resolucijo, s katero so vzeli na znanje poročilo izvedencev, zlasti pa priporočila glede specifičnih razvojnih načrtov. Z resolucijo daje Komisija tudi podporo zainteresiranim državam v njihovih naporih za gospodarski razvoj in poziva izvršnega sekretarja ter druge organe Komisije, da na zahtevo zainteresiranih vlad sodeluje pri reševanju in realizaciji predloženih in drugih razvojnih načrtov. Z resolucijo niso določili nekih odredenih oblik za nadaljnje delo, pač pa je jasno, da bo moralo biti težišče bodočega dela na realizaciji predloženih specifičnih načrtov, konkretno na iskanju ustreznih oblik inozemskega fi-

GOSPODARSTVO V SVETU

nansiranja. Sprejeta je bila sugestija izvršnega sekretariata, naj se po zasedanju sestanejo stalni delegati štirih držav pri Evropski ekonomski komisiji in obravnavajo vprašanje konkretnih oblik nadaljnje dela.

Resolucija o gospodarskem razvoju južne Evrope je bila ena redkih resolucij na letošnjem zasedanju, ki so jo brez kakršnih koli amandmajev in brez vsakršnih pridržkov soglasno sprejeli vsi delegati. Zato lahko to akcijo ocenimo kot zelo uspešno in konstruktivno manifestacijo evropske solidarnosti v tako važnem vprašanju, kot je hitrejši razvoj nekaterih nezaostno razvitih evropskih držav. Soglasno sprejete resolucije in enodušnost vseh evropskih delegacij ob tem vprašanju sta znatno prispevali k okrepljenju konstruktivnega vzdušja, ki je bilo značilno za to zasedanje. To je hkrati pomenilo tudi močno potrditev načel aktivne koeksistence, kajti šlo je za skupno akcijo držav z različnimi družbenimi sistemi. Ta akcija ima poseben pomen za povečanje vloge Evropske ekonomske komisije kot splošno evropske organizacije in kot enega najboljših učinkovitih instrumentov splošne evropske politike. Do sedaj so podobne akcije izvajali po zahodnih ali vzhodnih blokovskih ekonomskih organizacijah. To pa je ena redkih široko zasnovanih in konkretnih akcij Evropske ekonomske komisije, kar daje temu podvigu splošno evropski značaj.

Predlog za ustanovitev sklada za gospodarski razvoj

Zaradi vsega tega bi bilo napačno, če bi to akcijo ocenili samo s stališča njenih neposrednih finančnih rezultatov. Le-ta ima mnogo širši pomen s stališča nadaljnega razvoja in konkretiziranja ideje o potrebi reševanja problemov nerazvitih držav po mednarodnem planu, kakor tudi s stališča razvoja splošno evropskega gospodarskega sodelovanja in razbijanja blokovskih okvirov tega sode-

lovanja. No, s tem pa se nikakor ne zanikajo možnosti tudi za dosegajočih finančnih rezultatov. V poročilu izvedencev so navedene sugestije za ustanovitev sklada ali banke, kakor tudi za razne olajšave in ugodnosti v bilateralnih aranžmajih. Naša delegacija je na zasedanju poudarila, da daje prednost skladu zato, ker je njegovo poslovanje v skladu z načeli Združenih narodov in ker finansiranje po skladu bolj ustreza značaju predloženih razvojnih načrtov, ki niso tipljeno dobičkanosni. Glavna naloga, ki jo je treba sedaj rešiti, je prav v tem, da se najdejo ustrezne oblike inozemskega finansiranja. V vsakem primeru pa pomeni sprejeta resolucija močno podporo težnji, da se čimprej ustanovi svetovni sklad za ekonomski razvoj. Podpora regionalnih ekonomskih komisij določenim, že izdelanim razvojnim načrtom pa bo vsekakor eden važnih činitelev pri razdelitvi sredstev tega sklada.

M. Mesarič

Egiptovski elektrifikacijski načrt

Nacionalni svet za proizvodnjo je ocenil skupne stroške za izvedbo načrta popolne elektrifikacije Egipta na nad 300 milijonov egiptovskih funtov. Toľko bodo potrošili v naslednjih 20 letih. V naslednjih 5 letih pa bodo za izvedbo tega plana porabili 21.000.000 egiptovskih funtov. Svet še vedno proučuje ta načrt, ki ga je s pomočjo francoskih strokovnjakov pripravila egiptovska uprava za električno energijo.

Načrt so razdelili na 4 etape. Po tem načrtu bodo leta 1961 porabili v Egiptu 640.000 kilovatov, v letu 1966 980.000, v letu 1971 1.450.000, v letu 1976 pa 2 milijona kilovatov. V letu 1955 so potrošili komaj 240.000 kilovatov električne energije.

Proizvodnja avtomobilov v ZDA

Ameriško proizvodnjo avtomobilov v letošnjem prvem trimesečju cenijo na 2.290.537 vozil, kar je za 604.000 manj kakor v ustreznem lanskem obdobju. V prejšnjem tednu so v ZDA izdelali 129.960 avtomobilov, kar v primerjavi s predhodnim tednom kaže majhno izboljšanje. Toda v istem tednu lani so izdelali 184.279 avtomobilov.

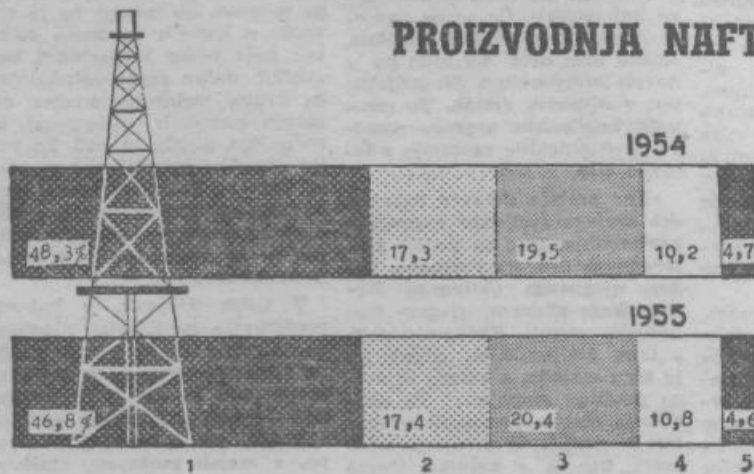
Računajo, da bo v maju dneva proizvodnja preseгла 24.900 avtomobilov v primerjavi s 28 tisoč 450 v mesecu aprilu.

Rekordne investicije Zahodne Nemčije v inozemstvu

Po poročilu agencije Reuter je v prvem trimesečju letos zahodnonemška industrija investirala v inozemstvu blizu 150 milijonov mark. Glede na številke, ki so jih objavili v uradnem listu, pomeni to več kakor kdajkoli po drugi svetovni vojni.

Od te vsote odpade največji del na države Evropske plačilne skupnosti. Konec meseca marca leta 1956 je skupni znesek investicij od 1. januarja 1956, ko so dovolili prve investicije v inozemstvu, dosegel vsoto 937.400.000 mark.

PROIZVODNJA NAFTE V SVETU



V letu 1955 kaže proizvodnja nafte v svetu mnogo večji porast kakor v prejšnjem letu. Medtem ko je v letu 1954 proizvodnja porasla za 4,5%, pa znaša v letu 1955 porast 11,6%. Čeprav v zadnjih letih opravljajo intenzivna raziskovalna dela v Afriki, vendar je Afrika edino področje, kjer proizvodnja nafte ni porasla.

Ker je bil v posameznih področjih porast proizvodnje nafte pod povprečnim porastom svetovne proizvodnje, se je spremenil tudi delež posameznih področij v skupni proizvodnji. Največji porast ima Vzhodna Evropa, ZSSR in Kitajska, potem Srednji vzhod, medtem ko so Sev. Amerika, Južna Amerika in Daljni vzhod pod svetov-

nim povprečjem glede porasta proizvodnje. Zato se je zmanjšal delež Sev. Amerike v svetovni proizvodnji od 48,3% v letu 1954 na 46,8%, v letu 1955. porasla pa je udeležba Srednje vzhoda, Vzhodne Evrope, ZSSR in Kitajske. S tem je še bolj poudarjen problem proizvodnje nafte v tistih predelih, ki leže izven industrijsko najbolj razvitih področij sveta.